

EDINOST

Glasi slovenskega političnega društva za Primorsko.

V edinosti je moč

«EDINOST» izhaja vsako saboto zjutraj; cena za vsa leta je 4 gld. 40 kr., za polu leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 10 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 7 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 8 kr. — Naročnina, reklamacije in inserate prejema Opravištvu v Zonta 5.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu v S. Lazzaro Tip. Hvala; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Literari (razna vrsta naznanila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglaših z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Pot do večjega napredka in blagostanja.

(Konec.)

K povečanju občinskega in tako tudi splošnega blagostanja bi služilo in gotovo jako dobro vplivalo prosteje gibanje občin v njihovem področju, združeno z izpeljivimi in praktičnimi postavami. Taka postava, po kateri bi se občine gotovo prosteje gibale, in katera bi odvrnila mnogo uboštva, bila bi postava, po kateri bi občine v opravičenih slučajih nemaničem beraške žetitve lahko zabranjale.

Blagonosno bi vplivala postava tudi, da bi občine svobodneje smele varovati lastnino svojih podložnih občanov, ter sploh postava, po kateri bi občine smele ukrenoti ter storiti vse, kar bi k povečanju občinskega blagostanja za dobro spoznale.

Tako na priliko bila bi postava o zasajanju gozdnega in sadnega drevja neprecenljive važnosti. Taka postava bi morala velevali, da mora vsak gospodar, kateri ima pripravno zemljišče, bodi si za zasadbo gozdnega ali sadnega drevja, z jednim ali drugim drevjem ga obsaditi.

Da bi se pa ta postava tudi istinito izvrševala, ter ne ostajala le na papirju, kakor družih več, morala bi v sebi obsegati š, kateri bi županom pod ostro odgovornostjo nalagal dolžnost, vsako leto dvakrat, namreč: spomladi in jeseni z dvema svetovalcema ali odbornikoma iti pregledat vseh občanov zemljišča, ali so zadostno in v pravej meri z sadnim, oziroma gozdnim drevjem zasajena. Kder rastejo stara, nič vredna drevesa, moral naj bi jih vsak gospodar iztrebiti, ter na dotični prostor mlado drevo vsaditi, prav tako obsaditi tudi prazni prostor.

O izidu bi morala potem županstva vestno poročati političnej gospodki, katera naj bi zaničkarneža dostojno kaznovala, ter ga tako prisilila k spolnovanju dolžnosti, katera mu je v njegovo blagostanje. Kaj koristijo deželni gozdni nadzorniki, kateri nadzorujejo najbolj mesto, v katerem živé?

Ali ne bi bilo na pravem mestu, ako bi morali enako deželnim šolskim nadzornikom, ob določeni dobi obiskati tudi deželne občine, ter se prepričati, kako stojé z gozdovi in sado-nosniki, in tako po zadobljenem rezultatu na višjem mestu staviti svoje predloge, po katerih naj bi potem občine ukrenole, kar bi bilo

v odpravo zla in v zboljšanje potrebno? Ako bi se tedaj področje občin tem načinom razširilo, rodilo bi to tisočerni sad, katerega bi se naše slovensko ljudstvo leto za letom bolj veselilo, ter se tako povzdignolo do večje stopinje omike in blagostanja.

V poslednjih letih se je tudi mnogo na to delalo, da bi občine vsako leto po jednega, za to sposobnega fanta pošiljale v živinozdravniško in podkovsko šolo v Ljubljano ali kam drugam. Res, ne moremo si boljšega nasveta misliti, vzlasti pri sedanjih razmerah ne, ko naša živinoreja še ni na istej stopinji, na kateri bi morala biti, da bi kmetovalcu dovolj dobička donasala.

Ali prašanje je: so pa naše uboge občine tudi zmožne fante pošiljati v take šole? Kratak a istinit odgovor: ne. Ne rečem, da bi se ne našla občina, katera bi zaradi materialnih razmer ne bila zmožna tega učiniti — ali koliko se nahaja takih občin? Bele vrane so mej množino slovenskih občin, katere pri svojih pičlih — ali celó nič — dohodkih, najpotrebnejših občinskih potreb pokrivali ne morejo, kamo li, da bi mogle na lastne troške kakoga fanta v kateri šoli vzdržavati?

Mogoče, da se bode teoretičnemu poznavatelju stvari to čudno zdelo, ali takemu jaz odgovarjam: prijatelj, potrudi se v kako slov. obščino ter povprašaj po računu dohodkov in stroškov in zagotavljam te, da bodeš k malu drugače mislil. Zakaj ne bi se tedaj tudi v tem obziru pomagalo slov. občinam? Deželni zbori in odbori, kde so vaše oči, katere bi imele vedno skrbno gledati na revo in tugo, ter sploh na potrebe kmetkega stanu, katerega zastopniki ste? Posameznim dljakom in nemškim glediščem se dovoljujejo nagrade, a naš ubogi slovenski narod, kateri v blagostanje skupne domovine žrtvuje imenje in premoženje — da — celó lastno krv, — pa ni vreden, da bi se mu sem ter tja vrgla kakšna drobtinica male štipendije, s katere pomočjo bi se kateri kmečki sin umnega kmetijstva, živinozdravništva in podkovstva izučil? Tukaj tedaj je deželnim zastopom razgrneno široko polje, na katerem bi mogli predelati obilo dobrega sadu. Naš slovenski kmet je bistrega uma, marsikaj bi spravil na dan, ter pomagal si do večje omike in napredka — a žalibog, pre-slab je, da bi mogel se sam iz svoje moči povzdignoli do večjega blagostanja in omike.

Sedanja vlada si res mnogo prizadeva, da bi se kmetiški stan povzdignol, ali dokler bode

sl. vlada na najvažnejših mestih trpela le take faktorje, kateri njenim dobrohotečim naredbam naravnost nasprotavajo in katerim so potrebe našega ljudstva deveta briga, nikdar se ne vresničijo njene želje in naredbe, ker v prvej vrsti trebamo takovih faktorjev, kateri bodo poštena prizadevanja sl. vlada tudi podpirali in nje naredbe izvrševali.

V dokaz resnice navajam samo deželni (nemčurski) zbor kranjski, kateri je vse v blagostanje dežele stavljene predloge gg. narodnih poslancev naravnost in brezobzirno zavrgel.

Ima od takih, deželno blagostanje podirajočih faktorjev, bodi si vlada ali ljudstvo, česa pričakovati? — Nikdar ne bodo slovela naša dela, dokler bodo narodu nasprotni zastopniki voljeni v njegove zastope, ker njim ni za ljudstvo in njegovo blagostanje, temuč za strankarske in sebične namene, kar nam njihova dosedanja dejanja dovolj jasno označujejo.

Slavna vlada bi v povzdigo občnega blagostanja in omike storila velikanski korak, ako bi podrla ono staro krivično ograjo, katera zapira našemu narodu pot do poštene in proste volitve svojih zastopnikov, ter mu z pošteno — ne strankarsko postavo — tako rekoč podala luč, katera bi ga vodila k temu, kar je prav in dobro.

In naša obrtnija? bi li ne bila lahko ne le večja nego je, temuč tudi po okusnih izdelkih znamenitejša? Slovenec je kakor nalašč ustvarjen za obrtnijo, kar nam potrjujejo mnogih samoukov izdelki, katere so uže večkrat sami dovršeni tehniki hvallili. Le eno slabost namreč ima: da je pri vsej svojej nadarjenosti premalo podvzeten, čemur bi se dalo odpomagati, da bi vlada na zmožnosti Slovencev malo več ozirala, in pa slovenski domoljubi naj bi prosto ljudstvo unemali z besedo, izgledom in dejanjem do večje podvzetnosti.

Kolik napredek bi se storil tem načinom v vseh strokah obrtnije, katera je v marsikaterem kraju še v tujih rokah. Naj omenim le neke — sicer po dozdrevku neznatne — a vendar znatne in denar donasajoče obrtnije, namreč: izdelovanja opeke. Poglejmo: Italijan priroma ubog, lačen, raztrgan v naše kraje; ljudstvo se mu smeje, ko na hrbtu nosi ilovico, ter jo z nogama gnete in pripravila za opeko. Ali on se še bolj smeje, ko lepe novce v Italijo pošilja, zraven pa sam dobro živi, lepo se oblači in obuva, da je bolj gospodu, nego navadnemu delalcu podoben.

Ti, dragi rojak, pa od strani gledaš, ter

ki ga jutranja zarja obseva, bil je izvrsten, naša lovska godba je veljala za eno izmed najboljših. Če ni kapelnika bilo, vodil je godbo višji lovec Gubička, katerega želja je bila, da bi se vse vode v vino in pivo spremenile. Njegove zveste tovariše, Vrano, Peteršilko in Hradenicega, imenovali smo šnops-kvartet, ako je človek mimo njih šel, precej je lahko sodil, da je v bližini žganjerija in kapelnik je celo govoril, da vsi štirji vkup lahko plinovo tovarno predstavijo, samo klinček bi trebalo užgati, pa bi gorelo. Drugi godci so bili skoro tem enaki, dobri pijanci, pa izvrstni godci. Nek Škrabička je bil večkrat pijan, ko je piskal na svoj klarinet, držal sekirce v roki, pa je mižal, a vendar se ni motil.

Zunaj Magente je stala lepa vila, bila je sicer od grofa in njegove družine zapuščena, pa kmet, ki je polje obdeloval, stanoval je na velikanskem dvorišču v odločeni hiši.

Godba z vso svojo prilago je bila v nekejši šupi kvartirana; Gubička si je zbral za svoje stanovanje prazni svinjak, tam je imel mir, le kaka podgana mu je prejedala žepe in mayho, v kateri so bile krušne drobtince, in kak pajek se mu je spustil iz višine na rudeči nos, prognal ga je s tabakom, kateri je vedno pil. Vrana je le premišljeval, kako bi se kaj pijače dobilo, znal je dobro laški, nagovarjal je kmeta, da mu dobro plača, če mu prinese vina. Kmet ni vedel, kaj bi storil,

praviš: da, da; vidim! Da, tudi to delo, katero se nam domačnom neumno zli, dobiček donasa. O, donasa ga, donasa, kajti na tisoče goldinarjev odnesó Italijani iz naš domovine za samo opeko, brez družih zaslužkov, s katerimi zopet drugo vrsto tisočev iz naše domovine odnesó in odpošljejo.

Domoljubi slovenski pričnimo enkrat ozbiljno delovati, ter popeljimo ubogi narod k delu, kder ga čaka gotov zaslužek, ter otmimo ga sedanje mlačnosti, katera mu je toliko škodljiva!

Koliko bi lahko naši domači zidarji zaslužili, ako bi ne bila skoraj vsaka večja zidarija v italijanskih rokah. Da, poreče mi kedo, saj bi tudi domači zidarji lahko zaslužili, ako bi znali tako delati, kakor italijanski. Temu pa moram saj nekoliko ugovarjati, saj toliko kolikor resnica pripuša. Iz zgodovine nam je znano, kako so uže v starej dobi pri drugih narodih cvele vede in umetnosti, katerih razvitek je pa dotična vlada tudi močno podpirala. Ubogi Slovenec — kar je uže v začetku tega spisa omenjeno — moral se je pa krvavo boriti, da ni zapadel brikeje sužnosti, mej tem, ko so drugi narodi se v miru razvijali v lepih vedah in znanostih. In tudi v poznejšij mirnej dobi se za ubogega Slovence ni nihče menil, da bi ga bil vsaj malo podpiral in mu pomagal do višje omike in blagostanja.

Sedaj nam bode tedaj lahko umeti, od kod izvira in čemu je pripisovati večje znanje, katero se vzlasti v zidarskih delih Italijanom pri-soja. Vendar so Slovenci ko samonki tudi uže dospeli do neke stopinje znanosti v tej stroki, kar nam potrjujejo izreki nemških in celó francoskih inženirjev, kateri so slovenskim zidarjem, kar se tiče trpežnosti dela, mimo italijanskih prednost dali. Vse to kaže tedaj dovolj jasno, da Slovencu ne manjka drugega, nego izdatne materialne podpore, s katero pomočjo bi se v vseh vedah in znanostih bolj olikal, ter dospel do tiste stopinje znanosti, katero zavzemajo drugi narodi.

Slovenski društvi »družba sv. Mohora« in »Matica slovenska« imati tukaj kaj izvrstno in smelo trdim: dolžno nalogo, katere napram narodu še nisti izpolnili. Drugi narodi imajo uže zdavnej svoje tehniške knjige, katerih, žalibog, poduka želni Slovenec pogreša.

Koliko bi nam Slovincem zalegla knjiga o zemljemerstvu, v kateri bi ob jedne bila zapodena zidarska tehnika, to se ne da preračunili,

vina je bilo obilo v kleti, ali bal se je, če vojaki to zvedo, da pojde vse brez plačila iz kleti.

Peteršilka je za njim poslušal pogovor, mislil si je, če le po vina pojde, precej bom znal, kdeg a ima, a potom — zatraceni črti! — Kmet se je dal zapeljati Vrani, dišali so mu srebrnjaki. V mraku sta se plazila dva človeka, nihče ju ni videl, kakor Peteršilka in Gubička, prvi se je namreč v svinjak polihoma zmuznol, in razodel svoj načrt zaradi vina. Gubička je bil ves nemiren, ko mu je Peteršilka pripovedoval, precej je segel po mavho, vzel kos mesa iz nje, ter se s kruhom tako natepaval in dobro solil, kakor bi bilo za stavo šlo.

Kmet in Vrana sta namreč razmetala na tihem kup suhega gnoja, tu so bila vrata v klet, kmet tiho odpre in za saboj zapre. Vrana ni imel posode, vzel je torej se sabo instrument, ki je največji bil, i ko se je nallil sam, nallil je potem še instrument do vrha. Tiho se zopet priplazila iz kleti. Vrana je čez svojo trobento plašč ogrnol in počasi stopal, bal se je vsako kapljico izliti. Kmetu je rekel, da mu bo potem zaplatil, da ima novce v telečjaku.

(Dalje prihodnjic.)

Podlistek.

Odlomki iz mojega dnevnika.

(Spijuje Samovič.)

(Dalje.)

Mej tem, ko smo se počasi proti Magenti in Milanu umikali, imeli smo mnogo majhnih bojov na prednjih stražah, večkrat smo kacega ujeli in tudi en oddelce Zuvavov smo zasačili. Prigrali smo jih v vas Magento po noči 2. junija. Da smo ujete stražili, to se umeje samo ob sebi. Tudi Repnik je moral stražiti pred županijo, kder je bil štab in ujetniki, pa on ni znal, da so tisti črni, o katerih mu je Flajšman toliko pripovedoval. Ko se je zdanilo, zadela ga je straža ob 4. uri zjutraj, plaho je v hram pogledoval po tleh ležeče čudno obrasle grde možake, v rudečih blačah, modrih kamižolah in rudečih kapah. Najbolj je na to pazil, kde imajo te zveri mačke skrite, vedno se je okrog sebe oziral in rad bi bil kaj plačal, da bi bil kedo drug mesto njega tam pri strašnem hramu stal.

Flajšman je bil prvi, ki jih je šel gledat, vedo, da Repnik na straži stoji. Od daleč ga je opazoval, premišljeval je, kaj bi storil, bi li Repnika malo ustrašil, a kali?

Zdaj stopi blizu Repnika in ga vpraša: Ti soldat sedem žalosti, ali kaj vidiš, kde imajo

mačke spravljene? ta mu odgovori, da ne vidi, da si je uže tolikokrat pogledal.

Veš kaj, reče Flajšman, sinoči, ko smo jih ujeli, v kurnik so vse mačke spravili, tam v farovžu so, in ob 6. uri, ko z straže prideš, moral jih bodeš krmit, tako je avtman ukazal; ker pa vem, da ne maraš z mački opravila imeti, pojdem pa jaz na mesto tebe krmit, ti pa za šnops daš.

Repniku se je kamen od srca odvalil, ko je izvedel, da nemajo Zuvavi mačk pri sebi in da jih ne bo on krnil. Umazani Zuvavi so začeli vstajati, nekateri so prišli k oknu, črni ko oglje, kazali so mu bele zobe, da mu je kar vse po hrbtu mrgolelo; držal se je kolikor mogoče daleč od okna. Ko je prišel frajtar, da ga promeni, ni utegnil v redi straže izročiti, kar brez komande je popihal, da se mu je vse smijalo.

Stupica je prišel k Repniku ter rekel: Per mej dunaj, zdaj pojdemo futrat, zdaj pa šnopsa, ali pa — pojdeš futrat mačke, ki so kakor risi.

Šli so tekoj k nekemu prodajalcu in tam so pili, dokler nistem segnati svojati h kompaniji.

Bilo je 3. junija, polk za polkom je primarširal v Magento in nje okolico, to je bilo vse križem, kajti pripravljalo se je na boj, ki je drugi dan bil tako krvav in prvi najhujši, groznejši od Montebela.

Pri bataljonu smo imeli jako dobro godbo, kapelnik, če prav je imel nos rudeč, ko snežnik,

kajti slovenski zidarji bi se je gotovo z velikim veseljem poprijeli in posluževali.

Da pa istinito kedaj na višjo stopinjo omike in blagostanja dospemo, treba je:

1. Da slavna vlada odstrani vse tiste faktorje, kateri gledajoči le na samostalno korist ovirajo njeno in drugih poštenih ljudi delovanje, ter tako močno zadržujejo občno blagostanje;

2. da slavna vlada tudi nam Slovincem s postavnimi in drugimi sredstvi pomore do višje zgradbe v vseh strokah vede in znanosti — in to v našem materinem jeziku;

3. da vsa slovenska društva, slovenski zavodi in odlični domoljubi v resnici in energično delovito začno, ter z svojim duhom navdajo narod slovenski, z duhom srčnosti in podvzetnosti, kateri je v izvršbo večjih podvzetij nad vse potreben. Na delo torej, dragi slovenski domoljubi! Polje bode rodilo, ter donášalo stoterni, tisočerni sad!

Z.

Dopisi.

Iz tržaške okolice 8. februvarja.

Beseda, katero je napravilo opensko »Bralno društvo« dné 4. t. m. izpala je v vsakem obziru sijajno. Posebno se nam je dopala gluma: »Štemphar mlajši«, katero so tamošnji domači diletanti izredno lepo igrali. Tako naravno, neposiljeno predstavljanje se res malo kje vidi. Ker se mi ne zdi primerno, da bi gg. diletante po imenu zapisal, naj jim tu v obče slavo izrečem v svesti, da je njih predstavljanje bilo vredno vsacega mestnega odra. Dopadalo se je tudi petje in dvogovor, kateri sta dotičnika v narodnej okoliščinski obleki kaj lepo izvedla. Hvaležni smo openskemu »bralnemu društvu« za tako lepo veselico, ki se je v najlepšem redu v občno zadovoljnost izvršila. Po besedi se je mlada kri kaj čvrsto sukala po lepo ubranej godbi vojaškega septeta. Slava!

V Dutovljah na Krasu 2. februvarja.

Štev. 1. »Edinosti« je objavila zamudo novih volitev v naš občinski zastop. Veseli nas, da se je onej opazki takoj ustreglo, kar je vsakako hvale vredno. Uže 18. januarja je bila nova volitev. Gosp. župan je prečital postavbo, po kateri se imajo volilci ravnati; sestavljena komisija je potem naznanila, da so trije starešine v zamudi z računi, i da zaradi tega sicer smejo voliti, a ne voljeni biti. Izvoljeni so bili pri volitvi: *Valentin Tavčar, Ivan Zlobec, Miha Rebec, Juri Gomčel, Miha Žeab, Andrej Šuc iz Dutovlj, Ant. Tavčar, Ant. Tavčar, Ant. Tavčar, Andrej Tavčar iz Krepljen, Miha Tavčar, Josip Lavrenčič iz Godinj.*

Volitev se je vršila v pravem redu, zato gre čast pazljivej komisiji i županu predsedniku komisije, ki nam župani uže 17 let, pa se je zavoljo mnogih obteženih opravil uže poprej kandidaturi odpovedal. Mi bi bili vsi radi starešine in župani, kakor vrabel, ki neprenehoma žvrgolje in tu pri nas pravijo, da takrat ti tiči zbirajo župana, ali hočejo biti županje; a ti vrabel nam delajo več škode, nego koristi, zato je jih bode treba loviti. Proti volitvi pa so se nekateri občinarji pritožili, da ni bila pravilna volitev, voditelj te pritožbe je pa en starešina, ki ni bil vnovič izvoljen in je več podpisov nabral.

Ne bodimo kakor so naši tiči vrabel, ki vedno čvkaajo, novo starešinstvo nam gotovo tudi tak dohodek izkaže, kakor ga je poprejšno. Občinarji imamo popolnoma zaupanje v novo izvoljene starešine in ko bi se res razpisala nova volitev, pokažemo, da smo stanoviti in pravi možaki, da po svojem prepričanju izvolimo prav tiste starešine, katere smo zdaj volili, i da ne bomo poslušali vrabcev, teh naših tičkov, kako žvrgolje: župan ti, župan jaz.

V Ljubljani, 8. svečana.

(*Volitev. Vesteneck. Matanović.*) Za prihodnje volitve v naš mestni zbor, če tudi bodo razpisane stoprav konec tega ali prve dni prihodnjega meseca, dela protinardna stranka uže velike priprave. Na tihem so osnovali naši nasprotniki nekako zvezo mej seboj in agitujejo uže sedaj z veliko pridnostjo in vstrajnostjo, in bati se je — pri neskrbnosti in vednem odlašnji naših krogov — da ne brez uspeha. Pozor toraj! Kakor vselej pred volitvami, zavil se je nemušarski volk tudi letos v nedolžni ovčji kožuh, da bi lažje slepil in da bi se ne spoznala njegova čud. Kdor ima priliko opazovati naših nasprotnikov socialno življenje, vidi, kako sladki in prilizljivi so uže zopet postali proti volilecem, kako taje sovražne svoje namere proti Slovincem, kako zanikajo proti lahkovernim volilecem vso politično važnost mestnih volitev sploh in vzlasti prihodnjih; češ, le blagost ljubljanske občine in skrb za nje premoženje jim je v mislih. Ali kdor pozna te volkove v ovčji obleki, ve, kaj to pomenja. Pozneje, to se ve, ako lepe besede ne bi zadostovale, pridejo, kakor vsako leto, tudi pretnje na vrsto. V tem se

odlikujejo vselej denarni zavodi, kakor hranilnica, eskomptna družba itd., hišni posestniki proti svojim najemnikom, posebno pa razni uradniški predstojniki proti svojim podložnim. Pretnja s konduito, z avanzovanjem in drugimi uradnimi poboljški igra tu veliko nalogo. Tudi spekulacija na političen prevrat, kakor se čuje v ustavovernih družbah za vrhom pive, in s prevratom odlike za izdajice, morajo služiti ko sredstva za agitacijo. Značaj taci uradniških predstojnikov ustavovorne šole je dobro osvečila Vesteneckova pravda proti »Tribüne« na Dunaji. Ustavovestvo, in če treba, tudi proti vladi in zakonu je najpotrebniša lastnost uradniku; to je plašč, s katerim pokriva celo svojo nesposobnost. V imenu ustavovestva dela opozicijo vladi, v imenu ustavovestva sili na vsak dovoljen in nedovoljen način svoje podložne, da glasujejo pri volitvah proti vladi. Kakor je rekel dr. Kopp, zagovornik Vesteneckov, celo hvalevredno je, da se upre uradnik vladi v imenu ustavovestva, in če prav tu in tam slabo uraduje. Ako bi imelo vse uradništvo take nazore — potem ubogi narod, uboga Avstrija! — Ali še bolj, nego tem pojmom, čudili smo se pri poročilu o Vesteneckovej pravdi, kako so njemu neljube priče smišli in žalili, ter kako so dobili in smeli prečitati toliko za tožitelja ugodnih strogo uradnih spisov, ako velja zakon o »uradni tajnosti«! Morebiti so izvezli okrajni glavarji? Prodrznost in resnicoljubnost Vesteneckovo osvetljuje tudi to, da je pred sodiščem smelo trdil in se sklicaval, da na njegovo vlogo, v kateri prosi za preiskavo zavoljo znanih nočnih dogodov v Litiji, deželna vlada ni ničesar odgovorila, češ, ker ničesar ni bilo. »Laib. Wochenblatt«, ki je bil temu posvetil poseben uvoden članek, pa je moral prečicati v zadnjem listu in objaviti po ukazu deželne vlade, da je Vesteneck dobil odgovor na svojo vlogo uže 23. marca 1881. v tajnem ukazu št. 6. Pr. Tedaj je Vesteneck proglašen za lažnika v svojem lastnem listu!

Omenjeni listič je tudi trdil pred tremi tedni, da je bil znani Pero Matanović, katerega je zaprla one dni Tržaška policija, 13. min. m. v Senožečah, kjer je pravil od sebe 1500 dogodeb iz svojega junaškega življenja! Zunanja oblika in slog te novice je naredil na bralcu jako smešen vtis in vsakdo je uže prvi hip videl, da je imel kak šaljivec za norca ta listič. 1500 junaških dogodov! to je še nad 1001 noč. Ako bi pripovedovanje trajalo samo 5 minut za eno dogodbo, ne smel bi ubogi Matanović ni jesti, ni piti, ni spati, ampak v eno mer, brez prestanka, govoriti in to bi trajalo: 5 dni, 5 noči in 5 ur! In »Wochenblatt« pravi, da je bil Matanović samo en dan v Senožečah!

Iz kotorske Hoke 28. januarja.

Pri nas v Dalmaciji se skoraj v vsakem listu čitajo prepri. »Srpski list« i »Narodni« imata borbo drug proti drugemu. Žalostno je gledati borbo mej brati. Mi ne znamo, doklej bo to trajalo i kako srečo i korist more to prinesiti narodu i njegovemu napredku. Istina, da nismo pozvani presojati prepira, a svobodno nam je obžalovati našo neslogo. Naši i našega Slovenstva protivnici jedva čakajo, da se mi mej sabo zavadiamo i pokoljemo, da bi lažje v motnej vodi ribe lovili. Ta istina nam bi morala oči odpreti, da drug drugemu podamo roko bratske sloge, vzajemnosti in ljubezni. Ali morebiti nemamo na političnem polju mnogo družih upornikov, s katerimi se moramo dan na dan boriti ter trpeti mržnje v siromašnej, našej zemlji, da iščemo nemira i nesloge, kakor da bi nam to pognalo zeleno lavoriko? Da, dragi moji bratje, teške so naše okoliščine v vseh obzirih, in zato, ni li težko rodoljubnemu sreč gledati, da se njegovi bratji prepirajo, kakor ne bi bratje bili ene slovenske majke in enega očeta Slovena? V interesu naše vzajemnosti in v interesu občnega rodoljubja pozivlja tedaj sveta, najsvetejša dolžnost stranke, da se pomire, da druga drugej poda bratsko roko ljubezni in vzajemnosti, da se dalje ne bodo go-dili tako žalostni prizori v našej mučnej i siromašnej domovini Dalmaciji, saj smo bratje i naj se križamo, s katerim koli križem, ker to ni bratski i še manji človečanski, da jedno-krvni brat krivo gleda jedno-krvnega brata, kakor svojega krvnika, i na to nas vpojuje beseda našega zveličarja, ki veli: »Ne stori drugemu tega, kar ne želiš, da bi tebi on storil«, da nam se ne bi reklo: »Od tebe tvoja propast, Izrael«!

X.

Iz Bosne na svečnico.

Vulkan, kateri je uže dolgo časa gorel, razpršil se je in pognal silen ogenj od Bileka preko Stolca, Nevesinja do Konjice in Foče.

Bilek, starodavni grad, stoji na črnogorskej meji, ima 236 prebivalcev, mej temi 125 mohamedancev, 109 Srbov in dva katolika, ves ktor

obsega 13.728 prebivalcev in to: 2101 mohamedancev, 11.625 Srbov in dva katolika.

Stolac, najstareja in močnejša trdnjava pod planino Hrguda z 2763 prebivalci, mej temi 1862 mohamedancev, 715 Srbov in 189 katolikov, ves ktor ima 12.004 stanovnikov, mej temi 5029 mohamedancev, 3365 Srbov in 3410 katolikov.

Nevesinje, poznato mesto od zadnje vstaje pod turško vlado, stoji na nevesinjskem polju, 6 ur od Mostara oddaljeno z 776 prebivalci, mej temi 621 mohamedancev, 129 Srbov in 7 katolikov, ktor obsega 12.325 prebivalcev, z 3336 mohamedanci, 8830 Srbi in 109 katoliki.

Konjica, mesto na glavni cesti mej Mostarom in Sarajevom, ob levi obali Neretve, 7 ur od prvega in 12 ur od zadnjega mesta oddaljeno, rodovitna okolica z vinom in sadjem, katero se daleč po Bosni razvaža, ima 1059 stanovnikov z 997 mohamedanci, 36 Srbi in 26 katoliki, ktor obsega 16.664 prebivalcev, mej temi 9862 mohamedanov, 2176 Srbov in 4575 katolikov.

Foča, lepo in veliko mesto na vtoku Čehotine v Drino z 2968 prebivalci, mej temi je 2329 mohamedancev, 638 Srbov in 1 katolik, ves ktor ima 25.251 stanovnikov, z 17.906 mohamedanci, 7343 Srbi in 1 katolikom. Številke prebivalcev, posnete iz ljudskega vradovnega štenja leta 1879 jasno kažejo, da Srbi največjo rolo igrajo in da se niti eden katolik vstaje ne vdeležuje. Dan za dnevom prihajajo vojaki, vsa Hrcgovina jih je uže polna in k malu pride dan, ko stopijo v ofenzivo zoper upornike. Kaj pa bo potem, ko se upor zatre, in zatre se gotovo v kratkem, kdo nam to pove? Če se uprava ne prelugači, slabo bo i novih uporov ne bo konca.

V Bosni je dozdaj še vse mirno; drugič kaj več, če Vam je drago.*

Politični pregled.

Notranje dežele.

V gosposkej zbornici se zdaj obravnjuje zakon o češkem vseučilišču in upati je, da se sprejme po določitih poslanske zbornice.

Avstrijska delegacija je zadnjo nedeljo, ogerska pa v ponedeljek svoja dela izvršila, obe ste dovolili zahtevanih osem milijonov, da se z aduši upor v Hrcgovini. Zelo zanimljiva je nedeljska seja avstrijske delegacije. Skoro vsi govorniki so poudarjali uzroke, iz katerih je vstal upor, to se ve da vsak z svojega stališča. Knez Czartoryski je gotovo prav imel, ko je poudarjal, da je uprava premalo narodna, tako tudi g. dr. Klaič, ki je trdil, da je uprava premalo slovanska, pritrujemo tudi Plenerju mlajšemu o tem, da se vlada preveč na Turke naslanja, nikakor pa ne o tem, naj bi se absolutizem uvel. Minister Szlavi pravi sicer, da je v Bosni i Hrcgovini mej 774 uradniki 621 Slovanov, priznava pa, da se vlada opira na bage. Kaki Slovani so pač ti uradniki, o katerih minister govori, o tem bi se dalo marsikaj povedati.

Poslanska zbornica zdaj obravnjuje proračun in finančni zakon za leto 1882; dayek na petrolje, ki je prav zljaj na vrsti, provzročil je dolge razgovore i hudo si stojé stranke nasproti; boj je težek i zelo nevaren, ker levica vse moči napenja, da bi zmagala i ministerstvo podrla, nevarnost je zato velika, ker poslanci na desnej o tem prašanji niso prav jedinih misli, vendar je upanje, da zmore desnica, ker tu gre tudi za ministerstvo.

Mala loterija se ima šeasoma odpraviti, zato bo uže letos le 26 srečkanj, i se bodo manjšale od leta do leta; doslej je bilo na leto 30 srečkanj. Zmanjša se tudi število kolektur uže letos za 200.

V Levoru in več drugih krajih v Galiciji je zaprla zadnje dni policija mnogo Rusinov, mej njimi enega doernega svetovaleca, dva profesorja, enega pravoslavnega župnika itd. Govori se, da so zasledili razširjeno zaroto zoper Avstrijo. Rusini so žalibog uže od nekdanj posebno pot hodili, pajdašili se tudi z ustavoverci, a zveze drugih avstrijskih Slovanov so prav malo iskali.

Krivokljani so 27. januarja napadli vas Žlebi. Ljudstvo iz okolice pa je priteklo napadencem na pomoč in Krivošjani so bili odpoleni. Pri tej priliki se je posebno odlikoval glavar Krsto Vukasović s svojimi prostovolci. 29. januarja so uporniki napad ponovili, a Žlebiani so se junaško branili i po 4 ure trajajočem boji napastnike odbili. Upornik Ilie in dva Hrcgovca sta mrtva obležala, dva Žlebiani sta bila ranjena. 3. februvarja po noči pa so uporniki napadli glavarjevo hišo v Sutorini, poropali živino, polomili in potrl hišno orodje.

V Hrcgovini so bile zalne dni majhne praske mej vojaki in uporniki, 31. januarja pri Brodu in istega dne pri Lokvi; v obeh teh bojih je ostal mrtav en vojak in pet je bilo hučo

*) Prosimo.

Uredn.

ranjenih. Uporniki so se na obeh krajih morali umakniti. Zadnja poročila pa trde, da se uporniške čete manjšajo. Gotovo so sprevideli, da je upor brezuspešen; tudi Krivošjani se dogovarjajo o tem, ali ne bi prav bilo, da se podvržejo. Upora bo tedaj k malu konec.

Državno gospodarstvo na Ogrskem je vsako leto slabše. Leta 1875 je Ogrska plačevala 71 milijonov obresti za svoje dolgove, lani pa uže 117 milijonov! Narodno premoženje vsled tega čedalje bolj peša, ljudsko izseljevanje pa se množi. Naj se Magjari šopirijo pred svetom z svojimi honvedi, naj rožljajo se sabljo in gonijo visoko politiko, naj siloma pomadjarujejo druge narode — vse to jih ne otme groznega propada; uže zljaj so pravi gospodje na Ogrskem — judje!

Vnanje države.

Garibaldi, o katerem so zdravniki izrekli, da mu ni več pomoči, začel je okrevati. 75 letni mož ima krepko natoro.

Znanega Katkora je ruski car imenoval za tajnega svetovaleca.

Turki pranje zopet močno zvoni na ušesa evropskej diplomaciji, ker povsod se kažejo potresi, ki v prah valé turško poslopje; najhujši potres pa je zdaj v Egiptu, kder neredi in upori kličejo Angleže in Francoze v deželo, pa tudi Turčija išče tam svojega vpliva. Rusija, Nemčija, Avstrija in Italija pa delajo Francozom in Angležem nasproti. Kažó se tudi znamenja, ki prorokujejo hude boje mej izlamizmom i krščanstvom. Zarad nesrečnega Turka bo še v potocih illa kri.

Gnilav obsojen. Iz Vašingtona se poroča, da je sodnija zavrgla predlog gledé nove kazenske obravnave zoper morilca Gnilav, ter tega k smrti obsodila. Izvršitev smrtné sodbe je določena na 30. junija.

Občni zbor „delalskega podpornega društva“

dne 2. februvarja 1882 v društvenej dvorani vis. Coroneo št. 23.

Predseduje g. podpredsednik Dolenc, zapisuje tajnik Dolinar, vlado zastopa svetovalec g. vitez Vidic. Pričujočih je bilo nad 18) udov, katerih nekateri pa so mej zborovanjem zaradi službe morali oditi.

Podpredsednik Dolenc pozdravi v je-lernatem govoru zbor, predstavi vladnega komisarja, katerega je občinstvo z živo-klici pozdravilo. Omenja v kratkih potezah društveno delovanje, poudarja napredek društva in ugodno gmetno stanje ter odpre zborovanje.

Tajnik Dolinar prečita kroniko društvenega leta 1881.

Denarničar Schmidt je poročal o računu za leto 1881, ki se tako le glasi:

Dohodki: 1. Sildo blagajnice 14. dec. 1830 1016 gl. 94 kr. 2. Doplačilo premalo zaračunjenih tednin 50 gl. 29 kr. 3. Društveniki so vplačali tednine in podpore po izkazu A 3704 gl. 72 kr. 4. Bl. gosp. Josip Gorup je podaril eno obligacijo za 1000 gl. papirne rente, po kurzu 31. dec. 1881 775 gl. 5. Društvo »Edinost« je podarilo 50 gl. 6. Dohodki plesa 6. febr. 1881 650 gl. 50 kr., veselice 14. avg. 1881 155 gl. 20 kr., veselice 31. dec. 1881 10 gl. 7. Obresti obligacije od 1000 gl. za 1/2 leta 20 gl. 90 kr., od 2100 gl. po računu ljubljanske hranilnice 77 gl. 63 kr. 8. Nabralo se je za trakove zastave I. zbirka 68 gl. 30 kr., II. zbirka 18 gl., za zastavo II. zbirka 41 gl. 5 kr., za slavnost blagoslovenja zastave 24 gl. Skupaj 6705 gl. 58 kr.

Stroški: 1. Podpora bolnim udom 1242 gl. 70 kr., račun zdravi 179 gl. 18 kr., plača g. zdravniku 435 gl. 2. Društvena zastava je stala s trakovi vred 362 gl., nakup pohištva 5 gl. 51 kr. 3. Društveni uradnik 212 gl. 59 kr. 4. Stanovanje in svečava 71 gl. 55 kr. 5. Pevska šola in note 97 gl. 47 kr. 6. Tiskovine, nove knjige, obrabci itd. 170 gl. 41 kr. 7. Narodna časnikov 33 gl. 79 kr. 8. Stroški za prvo veselico 6. dec. 1881 350 gl. 50 kr., drugo veselico 14. avg. 1881 135 gl. 30 kr., priprave za veselice 7 gl. 75 kr., plakati, vabila in druge tiskovine za veselice 31 gl. 9. Reprezentacije 15 gl. 10. Zavarovanje pohištva 5 gl. 5 kr. 11. Priprave za slavnost blagoslovenja zastave 72 gl. 64 kr. 12. Tiskovine za ženski oddelek 12 gl. 13. Stroški za pisarno, poštnino itd. 21 gl. 7 kr. 14. Razni drugi stroški 100 gl. 20 kr. 15. Denara v denarnici po sklepu računov 3141 gl. 36 kr. Skupni stroški 6705 gl. 58 kr.

Stanje premoženja koncem leta 1881. A. Gotovine v ljubljanskej hranilnici 2177 gl. 63 kr., v domačej denarnici 188 gl. 63 kr. B. Vrednostne listine: pri »Banca Commerciale Triestina« 1 obligacija državne papirne rente za 1000 gl. po kurzu 31. dec. 1881 771/2 gl. 775 gl. C. Pohištvo po cenitvi dné 31. dec. 1881 1124 gl. D. Terjatve pri udih za tednine in podpore po izkazu A 702 gl., terjatve pri ženskem o delku 32 gl., pri gledišču Armonia predplačilo, katero se društvu povrne po odloku odbora gledišča 40 gl. Predplača društvenemu uradniku 7 gl. 19 kr. Skupno premoženje 31. dec. 1881 5046 gl. 55 kr.

Račun je bil s pohvalo odobren. O proračunu za leto 1882 je poročal podpredsednik zelo natančno. Potem se je vršila volitev; oddanih je bilo 148 glasovnic, in bil je odbor skorsoglasno izvoljen; enako 6 namestnikov in 3 pregledovalci računov, katere smo v zadnjem številki priobčili.

Pri točki: volitev 16 nadzornikov predloga g. Kobal, da bi se danes ne volili, ampak da bi se t. n. naloga odbora prepustila, da jim sam imenuje, ker bolj pozna za ta posel sposobne osebe. Pri glasovanju je bil predlog soglasno sprejet.

Pri posameznih predlogih so bile živahne debate.

G. Sakser se oglasi za beselo in predloga: Ker v našem društvu dosedaj še ni določeno, koliko dobje zapuščeni umrlega uda za pogrebne troške, in ker to dosedaj le odbor določa, zato on predlaga naj se določi 30 gld. v ta namen ter utemeljuje svoj predlog.

G. Blaž Bala se ne ujema z 30 gld., on pravi, da zadoščuje 25 gld. pri sedanjem denarnem stanju.

G. dr. Mandić podpira predlog Baše s pristavkom, komu naj se ta svota izroči, če umrli nema žene in otrok.

G. Sakser na to omenja, naj bi pri takih razmerah odbor določil enemu društvniku prekrbel dostojen pogreb, ako se pak troški manjši, naj pak drugi novei društvnevi blaginici ostanejo.

G. Dolenc pak meni, da odbor ne more vsega prevzeti, kar se mu na rame naklada, in povdarja, da ni človeka, kateri ne bi imel prijateljev ali znancev, da bi mu ne priskrbeli pogreba.

G. Kobal predlaga, naj bi se omoženim določilo 25, neomoženim in samcem pak 20 gld.

G. Sakser se sklicuje na to, da pri enakih dolžnostih morajo veljati tudi enake pravice za vsacega, toraj tudi to mora veljati. Odbor mu pritrjuje. Predsednik konstatuje, da je zbor sklepčen po §. 22., ker g. Sakserja predlog meri na predurjenje pravil. Pri glasovanju je bil Sakserjev predlog z veliko večino sprejet. Predsednik zopet konstatuje, da sti od nazočih udov nad 1/2, glasovali za predlog.

G. dr. Mandić predlaga, naj se takim udom, katerisov letu večkrat bolni, plačuje samo za 90 dni po 1 gld. podpore, ako pa so bolni v teku 1 leta več nego 90 dni, se jim za ostale dneve računati podpore le 50 soldov na dan bodi si bolezen ti ali ona, ker je to tako tudi pri drugih društvih.

G. Mašić je proti temu, le takrat naj bi se računilo 90 dni vkup, ako ima dotični ud eno in isto bolezen, potem naj se mu od 90 dni dalje po 50 kr. plačuje.

G. dr. Mandić je še dokazoval, da so nekateri ljudje le na videz bolni in le toliko časa, dokler ne mine 90 dni, potem pa se zdravi oglašijo, po nekaj časa pa zopet bolni objavijo in da to društvu škoduje.

Ko zopet predsednik naznanja, da je zbor tudi v tem sklepčen, sprejme z se več nego zadostno večino 1/2, navzočih g. dr. Mandićev predlog.

G. Kobal stavi resolucijo, naj društvo veselice tako prireja, da vsak ud sme svojo soprogo brez plačila sboj pripeljati. To resolucijo je zbor vzel na znanje.

Ko je bil dnevi red dovršen, zahvalil se je predsednik Dolenc zboru za mirno in spretno vedenje, ter za zaupanje, ki ga zbor stavi v novo izvoljeni odbor, povdarja korist društva in priporoča vsem udom, naj podpirajo odbor po močeh in zakliče društvu uspeh in slogu. Živio-klici so zagrmeli po dvorani in končan je bil občni zbor.

DOMAČE STVARI.

Danes zvečer bo v gledališču »Politeama« veliki koncert s plesom, kateri priredi društvo »Edinost«. Program smo uže v štev. 4. približili in nabit je po mestu na oglih. Nadejamo se, da pride iz mesta in okolice vsak Slovan, ki se zaveda svoje narodnosti in mu je mar za čast Slovenije na obalah Adrije. V obilnem številu pokažimo drugim, da smo »tukaj«. Zabava bo tako krasna, da se bo kesal, kdor jo je zamudil! Začetak bo točno ob 8 1/2.

Visok dar. Nj. Veličanstvo cesar je blagovolil podariti 200 gld. za dovršenje farne cerkve v Rakotoli pri Poreču.

Volitev državnega poslanca na mesto g. Teuschla iz trgovinske zbornice je bila 4. februarja. Izvoljen je federalistični kandidat g. Vucetič, rojen dalmatinski Slovan, s 23 glasovi, g. Gaddum je ujel samo 9 glasov, akoprav so nekateri »ustavoverci« silno za njega agitirali. In tako je Trst zdaj v državn. zboru zastopan po 3 prijeteljih sedanje vlade. »Triest. Ztg.« je greben pobesila, in vsa fakijsna opozicija je zginola, kakor sneg na solcu.

Volitev državnega poslanca v drugem razredu v Trstu. Poročili smo uže zadnjič, da je bil izvoljen g. J. Burgstaller. Volitev je v tem razredu nad 2100; volilo jih je le 986, tedaj še polovica ne. Vdeležba tedaj ni bila velika, vendar pa razmeram primerna. Če pomislimo, da mnogo volilcev ni bilo na volitve dan v Trstu, da se oni, stanujoči v okolici, zaradi burje skoraj nič niso vdeležili i da se je volitvi odločil čas od 8. ure zjutraj do 2. popoldne, katerega časa zaradi družih opravkov mnogo volilcev ni moglo porabiti, moramo pritrditi, da pri volitvi ni vladala mlačnost. Boj je bil mej g. Burgstallerjem in dr. Benigherjem, prvi je zmagal z 615 in drugi pal s 318 glasovi, družih 14 raztresenih glasov ne moremo jemati v poštev. Za Burgstallerja so glasovali tako imenovani stari Tržačani, in večina uradnikov, za Benigherja pa finančni in sodniški uradniki pa odvetniki. Politično društvo »Edinost« se je izreklo za prvega iz tega razloga,

ker je uže več le v mestnem i deželnem zboru marljivo, uspešno deloval ter bil Slovincem naklonjen; vendar je več Slovincem dalo glasove dr. Benigherju, za katerega se je predzadnji dan silno agitiralo tudi mej Slovinci. Dr. Benigher bi bil zmogel, da ni v politiki homo novus in da je priobčil kak pozitiven program; a ker se do zdaj z javnimi zadevami nič ni pečal, zato je imel premalo zaupanja, katerega načela se je držalo tudi društvo »Edinost«. — 5 glasov z »Nissuno« kaže, da »Irredenta« nema dosti moči, še manj pa fakijsna opozicija, ki je ujela le dva glasa. Politični značaj mesta Trsta pa je ta volitev vsakako razodela. Pokazalo se je pri tej volitvi, da so Slovani v tem razredu vendar merodajni in da mej dvema kandidatom odločujejo, pa da stranka »Triesterce« (recte fakijsne opozicije) nema nobenega pravega temelja v Trstu, ako je vlada ne podpre i vsem mogočim aparatom.

G. Minister poljedelstva imenoval je gosp. Jos. Burgstallerja načelnikom komisije za pogozdovanje Krasa v tržaške okolici.

Tržaška razstava. Našim bralcem je uže znano, da se pri sv. Andreju zasipa del morja, da se prostor za razstavna poslopja razširi. Minolo saboto se je dovršil vnanji zid, ki je sestavljen iz ogromnih po 500 centov teških skal, in meri po dolgoti 226 metrov. V treh tednih bo zasut ves prostor, na katerem bo stalo glavno poslopje. Zdaj se dela tudi po noči. Poslopji št. 1. in 2. pa boste kmalu doleteli. Oglasila za razstavo se iz vseh avstr. dežel tako množijo, da se uže zdaj sodi, da bodo poslopja pretesna. Samo Tržačanov se je primeroma malo oglašilo; tega je krivo hujskanje nekega iredentovskega časnika in strah, da se bo blago drugih obrtnikov nasproti tukaj izdelanemu po lepoti in ceni zelo odlikovalo. Torej je sklical dr. Volpi ta teden dvakrat obrtnike na zbor, pri katerem se jim je dajala spodbuja; kajti imeli bi se sramovati, ako Trst tako malo obrtnije pokaže. Obrok za oglašanje se uže 15. t. m. konča.

Vojaška taksa. Tržaški magistrat vabi z oglasom vse mladeniče, rojene v letih 1875 do 1881, kateri so iz enega ali drugega vzroka vojaščine oproščeni, naj pridejo do konca meseca februarja v mestno hišo z svojimi pismi, da se jim bo določila po postavi od 13. junija 1880 vojaška taksa, katero bodo imeli plačati za minolo leto. Omenjeno postavbo smo lani v »Ed.« priobčili.

Ljudske kuhinje, tako imenovane »cuccine economiche« v mestu prodajajo, kakor se nam poroča, tu pa tam ubogim delalcem tako slabo hrano, da si marsikateri zdravje pokvari. Naj bi mestni fizikat te kuhinje ostro nadzoroval in hrano večkrat preiskoval.

Hudobne laži. Mej prostim ljudstvom na Notranjskem se je raznesla laž, da so v Trst pripeljali vse polno ranjenih vojakov iz Dalmacije, da so jih vse bolnice polne. Na tem ni prav nič resnice; še nobenega ranjenega vojaka niso iz Dalmacije v Trst pripeljali. Tudi v Dalmaciji dozdaj vseh skupaj še 20 vojakov ni bilo ranjenih, tedaj jih tudi v Trst niso mogli pripeljati, in uverjeni smo, da v Dalmaciji ne bo nič posebno hudega. Hujski je upor v Hrečgovini, pa tudi tam je bilo dozdaj še prav malo ranjenih; naša vojska pa tudi ta upor brez velikih žrtev k malu zaduši, ker je dokazano, da ga nobena zunanja država ne podpira. Naj se tedaj naše ljudstvo umiri, i ne veruje hudobnim, ali nevednim ljudem. Mi homo vselej poročali resnico, kaj se tam doli godi; ne verujte tedaj beračem, ki vas sleparijo zato, da si mavhe polnijo, in takim ljudem, ki so hudobni.

Tržaška čitalnica je imela v tem predpustu uže tretjo veselico; zadnjo soboto je bil velik ples, kateri je bil eden najslajših plesov tržaških v tem predpustu. Nad 40 parov je plesalo kadrljo in kotljona vdeležilo se je nad 100 oseb; mnogo gospodov pa je bilo v postranskih sobah, ker v dvorani ni bilo več prostora. — Šopkov se je razdelilo na stotine, lišp je bil resnično tak, kakoršnega moreš videti le v viših krogih. Čitalnica tržaška je torej začela zopet boljše življenje, posebno ker je pristopilo v društvo mnogo novih odličnih rodbin, mej njimi tudi ruski konzul pa drugi dostojanstveniki. 12. t. m. ima čitalnica občni zbor, da voli predsednika, kateri utegne po občnej želji postati v slovenskih krogih jako priljubljeni gospod Mate Polič.

V Rojani pod obokom uže dalj časa opazujemo vsako nedeljo in praznik neko zelo ostudno igro za denar. Neki mestni postopači so namreč tukaj vtaborili svojo borso ter z igro lovč knetsko ljudstvo, da pri teh potepuhih izgublja težko zasluženi denar. Priporočamo to stvar slavnej policiji.

Odlikovanje. Cesar je povzdignol načelnika deželne sodnije v Trstu, gosp. Fluck pl. Leidenkron, v baronski stan, in to v priznanje njegovega mnogoletnega izvrstnega službovanja.

Nekdaj in zdaj! Leta 1816 je naložil trž. magistrat mesarjem, naj prodajajo funt teletine po 9—10 krajcarjev (tudiš dunajske veljave). In zdaj stane polovica kila, torej manj od enega funta 35—40 soldov! Torej se število onih »izvoljenih«, ki se s pečenko masti, vedno bolj krčijo; naš delalec in kmet mora zadovoljni biti s fižolom in polento.

Odlikovanje. Občinski zastop pri sv. Luciji blizu Tolmina je izvolil ministra trgovine g. barona Pino častnim občanom. Slava!

Čitalnica v Dolini napravi dne 19. februarja besedo. Spored: 1. Deklamacija, 2. Igra »Kje je meja«, 3. Nekaj za smeh, 4. Tombola. Mej točkami petje, začetek ob 6. uri zvečer. Vstopnina za neude 20 kr. sedeži po 10 kr. K obilni vdeležbi vabi Odbor.

Veteranski ples v Komnu, ki je bil dne 4. t. m. v dvorani g. Fr. Kovačiča, od tamošne »vojaško-veteranske-podružnice«, bil je mnogobrojno obiskovan, dvorano je dekoriral jako ženjalno g. M. Plesalo in rajalo se je z veliko vstrajnostjo do belega dne. Naši veterani so se res pokazali kakor vrle fante od fare; kajti vse se je vršilo brez najmanjšega nerada v največje veselje.

Čitalnica v Rifenbergu priredi jutri ob 6 uri zvečer v g. J. Ličnovi dvorani veselico s plesom. Program veselice obsega pesni, dvo-govor »zakonski prepira« in šalivo igro: »Gluh mora biti«. Mej točkami igra »česki septet«.

Hrvatska Čitalnica v Kastvu priredi zabavo dne 15. februarja s predstavo vesele igre iz kastavske prošlosti »Silo za ogrnjilo«, tombolo kostimiranim plesom. Vstopnina 1 gld. Darovi se hvaležno sprejemajo. Začetek ob 6 1/2, zvečer.

Narodni dom 5. t. m. je bil v Ljubljani občni zbor tega društva. Za načelnika je bil izvoljen dr. Mosche per acclamationem, v odbor pa skoraj soglasno: g. dr. Fr. Pa-pež, J. Kušar, P. Grasselli, dr. V. Zarnik, dr. pl. K. Bleiweis, Fr. Fortuna, J. Hribar, J. Mur-nik, V. Petrič, dr. A. Jarec, F. Sovan, dr. J. Stare. Naznanilo se je v zboru, da je samo v Ljubljani uže podpisanih 92 deležev po 200 gl. — Mi vnovi našim rojakom prav živo priporočamo to jako potrebno društvo, katerega pravo prihodnjost objavljamo.

Umrli sta zadnje dni dva odlična slovenska duhovnika: č. g. Mart. Kovačič, kanonik in semeniščni vodja v Mariboru, v 54 letu; in č. g. Jurij Kršaj, dekan v Kamniku, zlato-mašnik, v 73 letu.

Kmetijska predavanja, kakor poročajo Novice, imel bo deželni popotni učitelj g. Kramar 12. t. m. na Razdrtem, in 26. t. m. v Brezovici pri Ljubljani.

Za invalide vojake postojnskega okraja je razpisana ustanova postojnske jame, za one v mokronoškem okraju pa Metelkova ustanova. Dotične prošnje naj se pošljejo do konca tega meseca kranjske deželne vladi.

Novo brašno društvo se je esnovalo na Colu pri Ipavi ter za načelnika izvolilo g. župnika J. Bevca. Naj veselo napreduje. Gosp. Fr. Bradaška, ravnatelj višje gimnazije v Zagrebu je stopil vsled lastne prošnje v pokoj.

Gosp. Josip Noll, naš operni pevec, bode letos v Milanu in Genovi peval.

Delo sv. Cirila in Metoda, katero je našim bralcem dobro znano, ker je ponatiseno iz Edinosti, dobiva se tudi v Gorici pri g. Wokulatu po 45 kr. Zunanjim naročnikom pa se pošilja knjižica po 50 kr. pod križnim zavitkom poštnine prosto, ako so se naročili s poštno nakaznico. Še enkrat prav živo priporočamo to delo našemu ljudstvu, ker gotovo mej njim obroditi najboljši sad.

Slovstvene vesti. Prof. Janez Jesenko v Trstu piše šolsko knjigo »Nauk o avstrijsko-ogerske državi«, katero menda bode še to leto izdala »Matica Slovenska«. Knjiga bode našim srednjim učiliščem kakor tudi slovenskemu slovstvu v obče gotovo dobro došla. Isti neumorni pisatelj ima za tisk pripravljen »Zemljepis za prvi razred srednjih šol«, katerega je dogovorno s šolskimi oblastmi osnoval po novem učnem načrtu. — Prof. S. Rutar v Spletu dovršil je »Tolminko« zgodovino, katera v kratkem izide na stroške znanega rodoljuba Tolminkoga. Ker je g. pisatelj za svoje delo vrhu znanih in tiskanih virov porabil tudi mnogo do zdaj še nikjer objavljenih listin iz raznih arhivov primorskih, nadejati se nam je v vsakem oziru zanimljive knjige. — Že delj časa ima prof. Rutar v rokopisu zgotovljen tudi »Domovinski nauk o avstrijskem Primorju«. Ta knjiga je namenjena osobito učiteljskemu v Gorici in v Kopru.

»Ljublj. Zvona«.

»Vila«. Tako se zove nov hrvaški lep-sloven mesečnik, katerega prva številka se nam je ta teden poslala. Izhaja na Sušaku, lastnik

mu je Gavro Grünhut, urednik Avgust Haram-bašić. Priznati moramo, da smo se uže na prvi pogled razveselili, kajti v tako veliki, krasnej in bogatej obliki še južni Slovani leposlovnega časnika dosihmal nismo poznali. Uže zavitek kaže na prvi in na zadnji strani dve krasni ilustraciji, katerih bi se sloveči »Ueber Land und Meer« ne mogel sramovati. Znotraj pa še je 6 družih: »Pozirav Hrvatske Vile«, »Rieka« (pogled iz ptičjega leta), »Rieka« (Molo), »Rieka« (Fiumara), »dve kratki nošnji za ples« in v prilogi »Uzašasče Hristovo«, (po Rafaelovej vati-kanskej sliki.) Ta priloga je prečudno lepa. Tudi v prihodnje obeča »Vila« v vsakej številki do-nasati 5—6 slik, in na koncu leta še dodati 2 premiji. Enako bogat je slovstveni obseg. Šest izbornih pesmi zastopa poezijo; v prozi naha-jamo: »Primorci«, gladko in živo pisan izvirni roman; »Može li se tako živiti«, novela po ru-skem; »O teoriji novele«; »Kuča broj 12.«; »Aug-ust Šenoa« (životopis); »literarni pokret itali-janski godine 1881«; »Rieka« (popis mesta); »Hrvatsko kazališče« in »Listak«, kateri obsega novice iz književnosti, umetnosti, zemljepisja in statistike, o umrlih bibliografijo in vesti o modi. Na koncu je še dodatek: »Prva ljubav« pesem od Stjep. Kučaka, za žensko grlo in glasovir uglasbil Fr. S. Kuhač. Kdo bi si obilnejšega ob-sega poželeli mogli? Vsem našim slov. narodn. društvom, mladini in družinam, ki so hrva-tskega količjak zmožne, novi leposloven list toplo priporočamo.

Razne vesti.

Banki »Slaviji« je pristopilo v vseh zavarovalnih oddelkih v mesecih september, oktober in november 1881. leta 13.445 členov, ki so zavarovali kapital 16.330.307 gld. 92 kr., ter zalo vplačali zavarovalnine in pristojbin 443.861 gld. 82 kr. Za povračilo škod izplačalo se je v tej dobi 300.299 gld. 65 kr. — Od bankinih fondov bilo je v tem časi vloženi 238.241 gld. 31 kr., v češko-moravskih posojilnicah; 686.725 gld. 49 kr. pa izposojenih na zemljišča. Denarni promet znašal je pri glavnej blaginici v Pragi 2.330.750 gld. 43 kr. in sicer bilo je 1.165.751 gld. 4 kr. dohodkov, 1.164.999 gld. 39 kr. pa troškov.

Novi prvi vrhovni škof sarajevski, dr. Jos. Stadler, bil je 15. jan. slovesno umeščen. V verskem oziru je napočila s tem za Bosno, 480 let od Turkov trpinčeno, boljša in veselejša doba.

Cesar Jožef II. je nekda napisal ta le vrstice: Ali ni neumno misliti, da so gosposke v lasti imele zemljo, še predno so bili na njej poltočniki, i da so jo tem odstopile? Ali ne bi one bile morale za gladom umreti, da nikdo ni zemlje obdeloval? Prav tako abotno bi bilo, ako bi se katere dežele glavni domišljali, da je zemlja njego-va, a ne on zemljin; da je mnogo ljudi na svetu le zanj, a ne on zanje, i da so ljudje le za to, da so njemu sluge.

Zemeljski potrebi so se zadnji čas spet po-navljali, in to zaporedoma v raznih deželah: na Hrvaškem, v Rumuniji, v Tirolih in na Nemškem.

Piva se je minolo leto iz Avstrije v Italijo 116.953 veder izvozilo. Največ ga je prišlo iz graški pivovarn, katere tudi v Trstu stojé na prvem mestu.

Mesto Rim ima z okolico vred zdaj 300.000 stanovancev. Zadnjih deset let je prebivalstvo naraslo za 55.000.

Gotova pomoč. Nek deček se je igral z de-narjem i pri tej priliki en denar požrl. Zarad tega so tele in sosedo pritekale, zagnale silen hup i posvetovale se, kako bi se denar iz dečka spravil. »Veste kaj — rekel je šaljivec — pošljite po davkarja, če je le mogoče spraviti denar iz dečka, ta ga gotovo spravi«.

Prva oduška sodba na podlogi novega zakona zoper oduštvo je bila 9. t. m. na Dunaji. Jud Izrael Einhauch, katerega je policija z Du-naja iztirala, na pritožbo pa mu je državno sodišče stanovanje na Dunaji dovolilo, odrli je mladoletnega častnika na najnesramniši način. Zdal ga menda vendar z Dunaja izpokažo.

Ljudsko štenje v Indiji. Po lanskem štenju imajo angleška posestva v Indiji 252 1/2 milijonov duš; zadnjih devet let se je pomnožilo prebival-stvo za 12 1/2 milijonov.

Listnica uredništva. Več dopisov smo morali od-ložiti za prihodnjo številko. A. V. Pravila, kadar bo mogoče.

Tržno poročilo.

Kupčija vedno slabša, slabo znamenje za Trst je, da so sklenile nekatere stare, bogate trgovske hiše, da likvidirajo. —

Kava. — Po zadnjih poročilih iz Angliške in Amerike se je začela kupčija v tem blagu sopot oživljati in so vsled tega cene nekoliko poskočile ter utegnejo še poskočiti. Rio velja 21. 42 do 67.—, Santos gl. 60 do 70.—, Java gl. 72 do 80.—, Portorico gl. 90 do 104.—, Ceylon plant. gl. 90 do 135.

Olje. — Malo kupčije, cene mlahove. — Namizno gl. 55 do 64.—, jedilno gl. 39 do 42.—, bombažno gl. 32 do 37.

Sadje. — Ker je došlo mnogo naročeb za Ameriko, sosebno pa za opašo, so cene raznega subega grozda sopot nekoliko poskočile. — Sultanina gl. 36 do 42, evebe gl. 20 do 32.—, opaša gl. 23 do 23 1/2, fige v venčih gl. 15 1/2, do 16.—, v sodih gl. 13 do 14, rožiči gl. 7 do 8.—, mandlji gl. 82 do 86.—, pomerance, limoni gl. 4 do 6.

Riž. — Malo kupčije, cene šibke. — Itali-janski gl. 16 do 22, Rangoon gl. 13 do 13 1/2.

